

Uppfyllelse av uppdrag 2017

Rapport från Tekniska verken i Linköping AB (publ) till Linköpings kommunfullmäktige om uppfyllelse av ägarens uppdrag 2017

**Version 1 exkluderande finansiell information 2017
som rapporteras enligt särskild tidplan**

Utfärdad av:

Peter Forssman, ekonomi- och finansdirektör

Godkänd av:

Anders Jonsson, vd och koncernchef

Fastställd av:

Styrelsen i Tekniska verken i Linköping AB den 24 januari 2018

Distribution:

Kommunledningskontoret i Linköping

Linköpings Stadshus AB

Tekniska verken i Linköping AB (publ)

Bolagets uppgifter/uppdrag

Tekniska verken i Linköping AB (publ) är ett regionalt företag med säte i Linköping som verkar för ett väl fungerande och långsiktigt hållbart samhälle genom att erbjuda el, vatten, fjärrvärme, fjärrkyla, avfallshantering, bredband och biogas. Bolaget är moderbolag för ett flertal bolag inom verksamhetsområdet. Tekniska verken i Linköping AB ägs till 100 procent av Linköpings Stadshus AB, som är Linköpings kommuns holding-bolag för de kommunalt ägda bolagen i Linköping.

Koncernen bildar ett av regionens största företag. Bolaget skall erbjuda produkter och tjänster till attraktiva priser, med god leveranssäkerhet och med beaktande av miljö- och klimataspekter. Uppdraget är därmed fokuserat, men inte avgränsat, till att tillhandahålla och utveckla ledningsbunden infrastruktur och energilösningar för den resurseffektiva regionen.

Bolagets vision lyder *”Vi skall bygga världens mest resurseffektiva region”*. Vision skall ses som ett samlat uttryck för att förverkliga de olika delar i ägarmålen som kommunicerats till bolaget. Genom att inom verksamhetsområdet vara i framkant i Sverige - som i sig för närvarande ligger i framkant i världen - skapas goda förutsättningar för att realisera visionen.

Koncernens olika verksamhetsområden är i flera fall en viktig del av vardagen för regionens näringsliv och medborgares vardag och utgör grunden i ett modernt samhälles infrastruktur. Koncernens storlek och verksamhetsområden inom flera samhällsnyttiga områden förpliktigar. Tekniska verken är också ett innovativt företag som strävar efter att vara ledande och i framkanten inom olika områden.

Bolaget eftersträvar hög grad av professionalism i sitt agerande gentemot kunder, leverantörer, ägare och andra intressenter. Arbetet präglas av hög grad av transparens i syfte att möta koncernens kärnvärden – *Drivande – Trovärdiga – Positiva*.

Värdegrund och värdeord

Vi är **DRIVANDE**, **POSITIVA**, och **TROVÄRDIGA**.

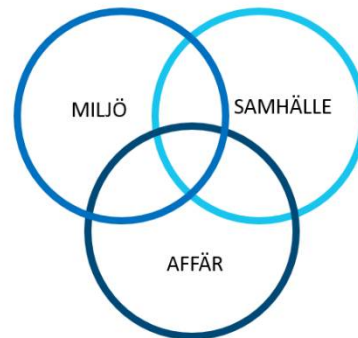
De här ledorden genomsyrar vår verksamhet, präglar vår företagskultur och styr vårt sätt att jobba. De är utgångspunkten och kompassen som visar riktningen när vi fattar beslut i små och stora frågor.

Hur vi betar oss när vi möter en kollega i korridoren, hur vi lägger upp vår affärsplan, hur vi utformar våra erbjudanden, hur vi sätter våra priser, hur vi tar hand om våra kunder, vilken teknik vi använder, hur vi genomför våra rekryteringar – och så vidare.

Genom alla dessa små och stora beslut vi tillsammans tar varje dag, formas varumärket Tekniska verken.

Bolaget har erhållit "Gemensamt ägardirektiv" och "Särskilt ägardirektiv" från Linköpings kommunfullmäktige. Ägardirektiven har i den interna styrningen av koncernens samlade verksamheter grupperats i tre huvudgrupper:

Vissa uppdrag rör enbart en av cirklarna, medan andra uppdrag rör två eller tre av cirklarna. Ur Tekniska verkens perspektiv är den optimala affären i centrum av de tre cirklarna, där såväl Miljö, Samhälle som Affär beaktas. Långsiktigt måste det finnas en god balans i dessa där Affärsperspektivet måste dominera för att säkerställa en finansiell styrka som möjliggör stundtals mindre lönsamma uppdrag inom Miljö och Samhälle.

Uppfyllelse mot det gemensamma ägardirektivet och det särskilda ägardirektivet

- **Lokaliseringsprincipen, självkostnadsprincipen och likställighetsprincipen**

- Principerna efterlevs i alla delar som inte omfattas av annan särskild lagstiftning. I dessa delar efterlevs gällande lagstiftning som t.ex. ellagen.
- Koncernens huvudort är Linköping. Verksamhet finns via moderbolaget och dotterbolag i bland annat Linköping, Katrineholm, Mjölby, Växjö, Borensberg, Åtvidaberg
- Elnätsverksamheten bedrivs inom två av Energimarknadsinspektionen tilldelade koncessionsområden som omfattar större delen av Linköpings samt Katrineholms kommuner. Efter förvärvet av aktiemajoriteten i Mjölby-Svartådalen Energi AB ("MSE") tillkom även koncessionsområde i Mjölby och del av Motala kommun via MSEs dotterbolag Mjölby Kraftnät AB.
- Mätteknikaffären är till 80 % riktad försäljning mot den egna koncernen. Priser sätts för att uppnå kostnadstäckning med visst påslag i samråd med nätägare för de olika ledningsslagen. Resterande 20 % säljs på en konkurrensutsatt marknad, där prissättningen ofta sker i samband med upphandlingar eller genom standardprislistor.
- VA-verksamheten bedrivs i Linköpings kommun (avtal finns även avseende mottagande av viss andel avloppsvatten från Motala kommun, Borensberg).
- Elhandeln sker nationellt genom dotterbolaget Bixia AB.
- Bredbandsverksamheten bedrivs regionalt i främst Linköping, Mjölby och Katrineholm via dotterbolaget Utsikt Bredband AB. Under året förvärvades verksamhet även i Borensberg.
- Biogasproduktion sker vid moderbolagets anläggning i Åby, Linköping.
- Produktion och distribution av fjärrvärme och fjärrkyla bedrivs regionalt i Linköping, Katrineholm, Borensberg, Kisa, Skärblacka och

Åtvidaberg. Genom förvärvet av MSE sker produktion även i Mjölby, Västerlösa och Skänninge.

- Elproduktion sker vid koncernens kraftvärmeverk i Linköping och Katrineholm samt i koncernens vattenkraftsstationer i främst regionala vattendrag – främst Motala Ström. I Mjölby sker elproduktion vid kraftvärmeverket i Sörby.
- Elproduktion sker också vid koncernens vindkraftverk som i allt väsentligt återfinns i minoritetsägda bolag med verksamhet nationellt.
- Likställighetsprincipen efterlevs i berörda delar.
  - För elnätsaffären styr till fullo ellagen vilken säkerställer att alla kunder hanteras lika genom standardprislister och schabloner för anslutningar. Anslutningsplikten säkerställer att alla kunder har rätt att bli anslutna till elnätet.
  - Taxan gäller lika för alla inom verksamhetsområde VA. Prislista för kunder utanför verksamhetsområde VA är densamma som för kunder inom verksamhetsområdet. Skillnaden ligger i frivilligt ingående i avtalsförhållande mellan Tekniska verken och kunder vad gäller anslutning av kunder utanför verksamhetsområde VA.
- **Tekniska verken lever upp till ägardirektivet.**

- **Prissättning och prisförändringar**

- Koncernens prissättning möter ägarens uppdrag med priser som understiger riksgenomsnittet på en reglerad marknad.
- Prisförändringar har anmälts minst två månader före ikraftträdande till Linköpings kommunfullmäktige i enlighet med ägardirektivet.
- Prissättning för fjärrvärme och fjärrkyla sker i samverkan med kunder i den så kallade Prisdialogen <http://www.prisdialogen.se/>. För 2017 genomfördes i Linköping prishöjning på fjärrvärme med 1,3% vilket godkändes i Prisdialogen. För 2018 har prisjustering skett med 1,0% i Linköping efter diskussion i Prisdialogen. Linköping placerar sig på 33:e plats bland landets 290 kommuner som billigast på fjärrvärme.
- Elnätsaffären består primärt av två olika prissättningsmekanismer; löpande avtalsintäkter från kunder samt engångsintäkter för anslutningsavgifter. De löpande avtalsintäkterna har i Tekniska verken en beslutad prisökning på 4 % från den 1 januari 2018, dvs samma nivå som 2017. Energimarknadsinspektionen utgör tillsynsmyndighet och definierar så kallade intäktsramar för vad som av myndigheten anses vara en skälig prisnivå. Tekniska verken återfinns i den undre kvartilen prismässigt i landet med en 40:e plats bland landets 290 kommuner. Tekniska verken agerar inom de ramar som Energimarknadsinspektionen anger.
- Belysningsaffären har en mix av flera intäktsstrukturer; löpande avtalsintäkter, engångsintäkter från installationer, konsultarvoden, anläggningsbidrag, försäkringsersättningar och förnyelsebidrag.
- För hushållsavfallstjänster har ingen prisförändring skett sedan 2008. Självkostnadsprincipen tillämpas och kostnadsökningar har kunnat balanseras genom ökad effektivitet.

- Koncernens biogasproduktion prissätts enligt kommersiella avtal.
- VA-monopolet tillämpar självkostnadsprincip. Prisnivån ligger under genomsnittet i Sverige. Linköping placerar sig på 26:e plats bland landets 290 kommuner vad gäller lägsta pris. Prisnivån för nyanslutning, den s.k. anläggningsavgiften höjdes med 2% 2017 medan förbrukningsavgiften var oförändrad. För 2018 har motsvarande priskorrigerings skett.
- För elhandel mot slutkund, dvs den affär som bedrivs inom Bixia AB sker marknadsprissättning med konkurrensutsatt marginal samt börspris som underliggande referenspris
- Koncernens bredbandsverksamhet verkar på en konkurrensutsatt marknad där marknadsprissättning gäller.
- **Tekniska verken lever upp till ägardirektivet.**

- **Ärenden som under året lyfts till Linköpings kommunfullmäktige för information och/eller beslut:**

- Förvärv av aktiemajoritet i Mjölby-Svartådalens Energi AB från Motala kommun och Mjölby kommun. Mjölby kvarstår som näst största ägare med 49 procent av aktier och röster.
- Rapport om "Uppfyllelse av det kommunala uppdraget 2016".
- Prisförändringar fjärrvärme, elnät, hushållsavfall, slamtömning, vatten, avlopp.
- Kapitalisering av Västervik Biogas AB samt avyttring av samtliga aktier i Västervik Biogas AB till Västerviks kommun.
- Dagvattenpolicy för Linköpings kommun.
- Policy för VA på landsbygden och småorter.
- Finansiell treårsplan 2018-2020 för Tekniska verken-koncernen. Beslutad.
- Budget 2018 för Tekniska verken-koncernen. Informationsärende.
- Bolagets planer för utbyggnad av bredband på landsbygden har informerats om och diskuterats i ägardialoger och med kommunledning. Brett stöd.
- Bolagets planer för omställning till normalårsproduktion fri från kol och fossilolja med investeringskonsekvenser har diskuterats i samförstånd på ägardialoger och med kommunledning.
- **Tekniska verken lever upp till ägardirektivet.**

- **Tekniska verken har medverkat till att Linköping ska vara attraktivt att bo, leva och verka ibland annat genom att:**

- Ha ett utbud av produkter och tjänster som möter kundernas förväntningar.
- Ha en leverans kvalitet som skapar stabilitet, trovärdighet och kundnöjdhet.
- Arbeta efter en marknadsfilosofi att kunna erbjuda kunderna ett relevant kunderbjudande i varje kundsituation.
- Ha en prissättning som understiger riksgenomsnittet och stimulerar nyetablering och inflyttning.
- Tekniska verken har haft ett stort och uppskattat engagemang i Expo Vallastaden 2017. Under expot skapade Tekniska verken upplevelser genom:
  - Utställningen Drivkraft
  - Infrakulverten
  - Seminarier om energibolagens roll i den smarta staden
  - Multihuset Flustret – för både bilar och bin.
- Arbeta aktivt med att byta ut trasiga anläggningar, belysningsstolpar, kabelskåp, m.m. för att försköna omgivningarna.
- I samverkan med kommunen försköna och trygga staden genom en god belysning
- Försörja regionen med fossilfritt bränslealternativ i form av uppgraderad biogas, vilket bland annat bidrar till en god stadsmiljö. Färdigställande av ny biogasmack Linköping Södra (vid Braskens Bro).
- Bidrar till utbyggnad av ledningsbunden infrastruktur för bland annat fjärrvärme. Fjärrkyla, elnät, vatten, avlopp, bredband som del i Linköpings expansion i nya områden samt förtätning i befintliga områden. Exempel på detta är Ebbe Park, Vallastaden, Övre Vasastaden.
- Ökad satsning på fjärrkyla för att möta kundernas efterfrågan. Prioriterat område är Tornby.
- Installation av sopsugsystem i Vallastaden och i Övre Vasastaden.
- Nära samarbete med universitet och högskola. Engagemang i Navitas och Linwin. Studenter välkomnas till Linköping bland annat genom Kalasmottagningen.
- Tekniska verken medverkar i aktiviteten "Årets miljöspanare" där för- och grundskoleelever deltar. Årets aktivitet var "Minska matsvinnet".
- Planering pågår för ombyggnad av Brokind och Hovetorp vattenkraftstationer för att förbättra den biologiska mångfalden.
- Detaljprojektering av fiskpassage i Laxberg har påbörjats.
- Tekniska verken har tillsammans med Linköpings kommun, lanserat Linköpings ljuskalender som innebär att flertalet färgskiftande belysningsanläggningar i staden förstärker kalenderaktiviteter som storhelger och event med specifika ljussättningar vid specifika tidpunkter.
- Genom att installera felindikatorer i vårt elnät så kommer vi få bättre information och detaljsikt om var potentiella fel i vårt elnät vilket förväntas korta avbrottsstider i elnätet.

**VALLA
STAD
EN²⁰
17**

- Under året uppstod ett omfattande slukhål på Kallerstadleden. En i sig olycklig händelse medförde betydande trafikstörning, men Tekniska verken fick mycket positiv respons på snabb, effektiv och professionell hantering. En negativ händelse vändes till en goodwill-aktivitet för bolaget.

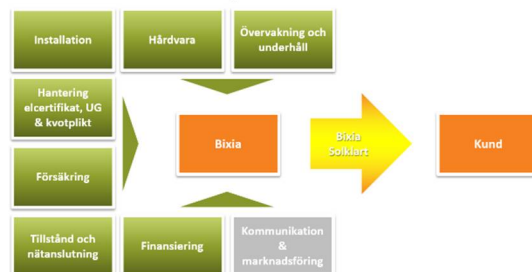
- Skapa och erbjuda ett väl utbyggt och väl fungerande bredbandsnät som en viktig grundfaktor för att skapa ett attraktivt boende. Linköping har genom Tekniska verkens dotterbolag Utsikt Bredband ett väl utbyggt och väl fungerande fibernät, vilket också tidigare år har uppmärksammats nationellt. Utbyggnaden på landsbygden ges prioritet.

- **Tekniska verken lever upp till ägardirektivet.**

- **Tekniska verken bidrar till att Linköping är en kommun där idéer blir verklighet:**

- Under 2017 har särskilt två idéer som blivit verklighet rönt extra stort medialt intresse på såväl nationell som internationell nivå:
  - Kulverten för ledningsbunden infrastruktur i Vallastaden.
  - Sveriges första fullskaleanläggning för rening av läkemedel i avloppsvatten.
- Bixia lanserade under året sitt solcells- och elhandelskoncept "Solklart". Konceptet bygger på att kunden "lånar ut" sitt tak för solelsproduktion.

Vi samlar all kompetens som behövs

- Koncernen har inlett ett omfattande arbete inom området digitalisering. Ökad digitalisering leder bland annat till färre onödiga transporter.
- Helautomatiserad flyttanmälan på bolagets hemsida.
- Nya intressanta projekt med fokus på att använda mätdata till att optimera distributionen av ledningsnäten vilket förväntas leda till betydande energieffektiviseringsvinster.
- Bixias modell för närproducerad, förnybar elproduktion till kunder – Bixia Nära Exklusiv lanserades..
- Utbyggnad av wifi-nätet inom Linköpings kommun via installation i belysningsstolpar. Lösningen innebär en bra teknisk lösning för att erbjuda kommuninvånarna publikt internet.

- Ett pilotprojekt som syftar till att testa smart teknik för att styra, och där med också effektivisera, värmepumpar vilket kommer ha en positiv effekt på hushållets energiutnyttjande har startats under året.
  - Innovation Camp i samverkan med Ung Företagsamhet.
  - Flertal samarbeten med Universitet och högskolor.
  - Inriktningsbeslut har fattats om att bygga en anläggning för produktion av flytande biogas (LBG)
- TEKNISKA VERKEN
**INNOVATION
CAMP**
21 TIMMAR - 80 DELTAGARE
www.ungforetagsamhet.se
- Tillsammans med SMHI har ett utvecklingsprojekt drivits med fokus på att prediktera produktion från solceller genom att använda data från vårt nät och SMHIs algoritmer för att förutspå solens påverkan på elproduktionen.
  - **Tekniska verken lever upp till ägardirektivet.**

- **Tekniska verken bidrar till ekologisk hållbar tillväxt, ökad sysselsättning och minskad segregation. Koncernen bidrar vidare till utveckling inom miljöområdet.**

- Återföring av näringsämnen i form av biogödsel till odlad mark. Bidragit till möjliggörande av ekologisk odling tack vare produktion av KRAV-certifierad biogödsel. Under årets första 11 månader hade drygt 40.000 ton KRAV-certifierad biogödsel levererats till ekolantbrukare i regionen.
- Återföring av näringsämnen (främst viktigt avseende fosfor) från avloppsslam till odlad mark.
- Genom biogasproduktionen och biogas till Östgötatrafikens bussar bidrar bolaget påtagligt till kommunens mål om koldioxidneutralitet 2025.
- Skrotade elmätare skickas till den dagliga verksamheten Snicken som demonterar mätarna och källsorterar de olika materialen.
- Bixias Miljöfond har gett Erikshjälpen möjlighet till finansiering för att integrera förnybar energi för barns rättigheter. Under 2017 gavs stöd till solcellsbelysning för att förbättra barns och ungdomars möjlighet till utbildning i Burkina Faso och i Benin.
- Bixia har under året tecknat avtal med ca 200 närproducenter för förnybar elproduktion.
- Tekniska verken är part i kommunens planarbete vad gäller dagvattenfrågor.
- Utplantering av fisk och ålyngel i reglerade vattendrag.
- Deltagande i ett nätverks- och mentorföretag för projekt Mirjam. Mirjam är ett projekt som ska underlätta för utrikesfödda kvinnor att komma ut i arbetslivet, Arbetsförmedlingen är huvudman för projektet.
- Elkraftsingenjörer är en yrkeskategori som är bristvara på arbetsmarknaden. Tekniska verken deltar som mentorföretag i en YH-utbildning, i samarbete med Lernia, för att utbilda framtida elkraftsingenjörer.

- Tekniska verken är med och stöttar en branschutbildning via Åsbro för att få ut nyanlända och personer långt ifrån arbetsmarknaden på praktiktjänster. Vanliga praktiktjänster hos oss är som montör eller projektledare.
- Ökad försäljning av Bixia Nära - förnybart producerad el från Östergötland.
- Koncernens insamlingssystem av organiskt avfall via "Gröna påsen" fyllde 5 år och har mycket hög acceptans och stöd hos invånarna.
- "Gröna linjen" för insamling av organiskt verksamhetsavfall har ökat med nära 50% under året.
- Koncernen använder ett mycket stort antal entreprenörer och konsulter, oftast med lokal förankring, vilket stimulerar företagande och sysselsättning lokalt.
- Fortsatt satsning på den miljövänliga fjärrvärmens vid förtätning och i exploateringsområden.
- Bixia ProWin har fått miljötillstånd på 120 GWh förnybar elproduktion i Frykdalshöjden.
- I samband med IGEday bjöds flickor i åldern 12-19 år in för att få information om företagets verksamheter för att stimulera intresset för teknik och ingenjörskap.
- Tekniska verken tilldelades EcoOnline Award 2017 för arbetet att minska kemikalier i verksamheten.
- Deltagande i programmet Jobbslussen där personer långt ifrån arbetsmarknaden får en tidsbegränsad praktik eller anställning för att få in sin första arbetslivserfarenhet på sitt CV. Jobbslussen är ett samarbete med Linköpings kommun.
- Flertal examensarbeten för universitetsstudierande.
- Cirka 70st ungdomar bereddes möjlighet till feriearbete alternativt semestervikariat under 2017.
- Förstudie genomförd kring möjligheten att öppna en återbruksanläggning.
- Samarbete med kommunen, Stångåstaden och Linköpings Universitet i ett projekt med hållbarhetsambassadörer i Skäggetorp avslutades under 2017.
- Studiebesök från olika skolor och universitet som har stor andel ungdomar med olika etniska bakgrunder. Visa dem vilka arbeten som finns inom koncernen för att inspirera till vidare studier.
- Samtliga medarbetare har genomgått utbildning/seminarium kring Mångfald och mångfaldsarbete.
- Praktik och exjobb har genomförts av studenter under året inom olika delar av vår verksamhet.
- Tre personer har under året agerat mentorer i Mitt Livs Mentorprogram "Mitt Livs chans".
- Under 2017 har Tekniska verken deltagit med två adepter och två mentorer i Energiföretagens kvinnliga ledarskapsprogram, Craftsamlingen. Programmet är ett initiativ för att öka antalet kvinnor och visa på bredden av olika kompetenser i branschen.
- Deltagande i den europeiska branschorganisationen GEODE:s seminarier och workshops. Bidragit med föredragshållare vid konferensen European Utility Week 2017 i Amsterdam

- Utvecklat laddinfrastruktur för elfordon i Linköping genom delägarskapet i EVereg AB och CLEVER Sverige AB.
- Verksamheten i framkant vad gäller sortering av avfall som är en viktig del i klimatarbetet.
- Inom området FoU Biogas bidrar koncernen med kunskap som ökar klimatnyttan även nationellt och internationellt.
- Bixia är en av Nordens största aktörer avseende handel med förnybart producerad el och dess miljövärden.
- Många studiebesök både internationella/nationella kring vårt totala energisystem.
- Arbete med minskade utsläpp från kommunens medborgare och verksamheter via avloppsreningsverken.
- Uppströmsarbete i vattendrag för att, där så är möjligt, minska tillförseln av oönskade ämnen i avloppsvattnet.
- Utredning, planering, projektering kring fria fiskvägar i reglerade vattendrag.
- **Tekniska verken lever upp till ägardirektivet.**

- **Tekniska verken bidrar till kommunens mål om koldioxidneutralt Linköping 2025.**

- Tekniska verken har med oberoende expertis upprättat Klimatbokslut för 2014, 2015 och 2016 (färdigställt under 2017). Tekniska verken bidrog till att minska klimat-påverkan med totalt 746.000 ton koldioxid (CO₂e) under 2016.
- Inom flera verksamheter är transporter den största påverkningsbara klimatpåverkande. Tekniska verken arbetar aktivt med att öka andelen biogas i våra transporter.
- Genom export av mätvärden till våra kunder så underlättar vi kundens arbete med energieffektivisering.
- Linköpings kommun och Katrineholms kommun är fortsatt i topp i Sverige när det kommer till andel solel i våra elnät. Under 2017 har i snitt 11 solcellsanläggningar anslutits per månad.
- Fortsatt fokus på fjärrvärme och fjärrkyla.
- Installation av Linköpings andra storpantmaskin "Pantamera Express" vid Ullstämman återvinningscentral.
- Tekniska verken bidrar genom att förenkla för kunden att få sina solceller uppkopplade till vårt nät, och de kan då bidra till ökad förnyelsebar elproduktion.
- Under 2017 har kvicksilverarmaturer i vårt belysningsnät ersatts med mer energieffektiva LED-armaturer i stor omfattning. Trots att antalet armaturer växer i vårt nät, och lyser upp staden alltmer, så sänker vi det totala energiuttaget från vårt belysningsnät med ytterligare 7 % för året.

- Tekniska verken har direkt och även indirekt genom sitt deläggande i CLEVER bidragit till utbyggnaden av laddinfrastruktur för elfordon i regionen. Detta för att underlätta elektrifiering av transportsektorn, vilket har väsentligt lägre miljöpåverkan än fossila drivmedel. Under året har
  - Koncernens elproduktion från vattenkraft och vindkraft bidrar till att behovet av fossilt producerad el minskar.
  - Genom insamlingsystemet med Gröna Påsen och annan insamling av organiskt avfall samt biogasproduktion från avloppsslam bidrar koncernen till CO2 reduktion.
  - Dotterbolaget Bixia ökar andelen inköpt förnybart producerad el.
  - Genom samverkan ibland annat Navic energipartner AB bidrar Tekniska verken till företagande inom energieffektivisering och därmed miljösektorn i regionen.
  - Under året har styrelsen fattat beslut om att bolaget vid normalårsproduktion ska vara fri från användande av kol och fossil olja till 2020.
  - **Tekniska verken lever upp till ägardirektivet.**

- **Tekniska verken skapar förutsättningar för dialog med allmänheten.**

- Koncernen arbetar aktivt med kommunikation med både allmänheten och kunder. Ett flertal organiserade besök så som Rekomöte, Prisdialogen, Bosse & Bettan samt deltagande i olika evenemang inom Linköping har kommunikation med allmänheten varit väldigt god. Många studiebesök på Lejonpannan.
- Våra återvinningscentraler har haft över 500.000 besökare under året och är en mötesplats som möjliggör god dialog. Kundnöjdheten med tillgänglighet och öppettider är mycket hög.
- God dialog via Tekniska verkens kundservice, webb och övrig marknadsavdelning. Ny hemsida lanserades under året.
- Synlighet och deltagande i flertal sociala medier.
- Chatt-funktion för frågor och svar via sociala medier.
- Ett väl utbyggt bredbandsnät skapar ökade möjligheter för medborgarna att ta del av kommunal information och att ha en dialog med kommunen och beslutsfattare över digitala medier. Även utbyggnaden av Linköping Wi-Fi har möjliggjort för fler att kunna nyttja det digitala mediet.
- Omfattande närvaro på Expo Vallastaden erbjöd fina möjligheter för interaktion med kunder och andra intressenter.
- **Tekniska verken lever upp till ägardirektivet.**

- **Samverkan med andra kommunalt ägda verksamheter inom Linköpings kommun.**
  - Stora Ägardialogen avhålls två gånger per år och prioriterar samverkansfrågor och gemensam information inom de kommunalt ägda bolagen.
  - Enskild ägardialog har avhållits med kommunledning/presidium i Linköpings Stadshus AB vid ett antal tillfällen. Vid dessa möten informerar främst bolaget om verksamhetens status och utmaningar.
  - De kommunalt ägda bolagens verkställande direktörer träffas regelbundet för så kallade vd-möten för att stimulera ökad samverkan och informationsdelning.
  - HR-funktionerna i de större bolagen har med viss regelbundenhet samverkansmöten där även kommunens HR-chef deltar.
  - Finansfunktionen samverkar med kommunens finansfunktion och de större kommunalt ägda bolagen i Finansforum.
  - Bolagets exploateringsråd arbetar aktivt med MoS i kommunen.
  - Stora ombyggnader av fjärrvärmenät samordnas alltid med kommunen.
  - Betydande samverkan kring Vallastaden och Expo Vallastaden 2017.
  - Omfattande samarbete kring stadens belysningsfrågor i allmänhet och Vinterljus/Vinterstad i Ljus i synnerhet.
  - Med start under slutet 2017 sker samverkan i Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningens utredningsprocess kring ett nytt ljusevent för staden. I det samverkansforumet ingår förutom Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen även Kultur- och fritidsförvaltningen samt Visit Linköping & Co.
  - Samverkan kring Linköpings ljuskalender med Kommunledningskontoret (Kommunikationsdirektören) och Visit Linköping & Co.
  - Planerad fiskväg vid Nykvarns-parken är ett gemensamt projekt mellan kommunen och Tekniska verken.
  - Samarbeten avseende framtagning av Dagvattenpolicy samt VA-plan för landsbygden.
  - Samarbete kring vattendirektivsfrågor generellt och Stångån specifikt i den s k Stångågruppen.
  - För bredband hålls en kontinuerlig dialog och väl fungerande samarbete med IT-strateg på Kommunledningskontoret samt med Enheten för IT och eHälsa på Omsorg och Äldreförvaltningen. En kontinuerlig dialog finns även med Teknik och samhällsbyggnadskontoret och Bygglövskontoret.
  - **Tekniska verken lever upp till ägardirektivet.**

- **Leveranssäkerhet och leveranskvalitet**

- Leveranssäkerheten och leveranskvaliteten har under året varit mycket god som helhet. Några referenspunkter framgår nedan:
  - Bränslebaserad energi, 100%
  - Genom två, moderna och redundanta vattenreningsverk är leveranssäkerheten på vatten hög.
  - Elnät i Linköping, 99,9942% och i Katrineholm 99,9926 %. Enskilda kunder har upplevt begränsad leveranskvalitet i elnätet i Katrineholm.
  - Under våren inträffade en morgon en störning som medförde strömavbrott för ca 16 000 kunder i Linköping. Driftstörningen var till fullo åtgärdad strax efter klockan tolv samma dag. Driftstörningen genererade vissa driftstörningar även på leveranserna av bredband, fjärrvärme och fjärrkyla.
  - Under hösten uppstod ett strömavbrott som medförde att andra viktiga koncerttjänster inte kunde levereras till en av våra viktigaste kunder. Vi jobbar nu mer noggrant med att säkerställa hela koncernens åtaganden vid nya avbrottsituationer.
  - Mätvärdestjänster har en leveranssäkerhet som överstiger 99,2%.
  - Avfallstjänster har under året bytt entreprenör för hushållsavfallet. Efter en period med relativt stora inkörningsproblem har leveranssäkerheten ökat. Sett på helåret är leveranssäkerheten cirka 80%
  - Flödande energi, vattenkraft; 90%
  - Biogasproduktionen har under året inte haft några leveransavbrott gentemot busstrafiken i Linköping.
  - Tillgänglighet i bredbandsnätet har varit 99,9%. Säkerhetskraven ökande och ges fokus.
  - Leveranskvaliteten i belysningsnätet är överlag god, men vissa kategorier av felavhjälpande åtgärder har haft för långa åtgärdstider.
- **Tekniska verken lever upp till ägardirektivet.**

- **Tekniska verken har värnat kundintresset där bolaget är leverantör och har monopol eller monopolliknande ställning.**

- Inom monopol eller monopolliknande områden är Tekniska verkens priser under eller väsentligt under riksgenomsnitt och i flera fall bland de lägsta i både regionen och landet. Detta tydliggörs bland annat i den fristående Nils Holgersson undersökningen som görs årligen.

- Prisdialogen för prissättning av fjärrvärme fungerar bra och är uppskattat av kunderna.
- Inom elnät säkerställs kundintresset genom ellagen, vilken är särskilt utformad med kundens intresse i beaktande.
- Vid kundundersökningar har framkommit att kundnöjdheten är mycket god avseende återvinningscentralernas tillgänglighet och öppettider.
- För hushållsavfall bidrar den interna effektiviteten till att prisnivån kunnat behållas oförändrad sedan 2008. Det noteras dock att prishöjning kan förväntas i framtiden.
- Under del av året har betydande problem funnits i leverans kvaliteten hos entreprenören för hushållsavfall, RenoNorden. Kunder upplevde i synnerhet under semesterperioden betydande störningar. Tekniska verken har så långt möjligt verkat för att minimera de negativa konsekvenserna.
- Kostnadseffektiva utbyggnader inom dricksvattenproduktionen för ökad leveranssäkerhet. Framtida minskad miljöpåverkan genom den påbörjade läkemedelsreningen. Ständigt arbete med ökad produktivitet.
- I koncernens marknadskommunikation och dialog med kunder och allmänhet görs ingen skillnad mellan monopolkunder eller kunder på konkurrensutsatta marknader.

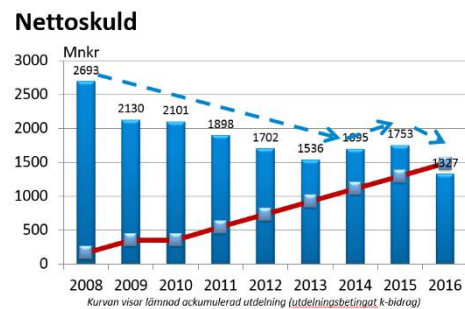
- **Tekniska verken lever upp till ägardirektivet.**

- **Tekniska verkens verksamhet ska ha en lönsamhet som möjliggör långsiktig konkurrensförmåga, utveckling och investeringar.**

- Koncernens lönsamhet, definierad som avkastning på det totala kapitalet, ska uppgå till minst 6 % över en konjunkturcykel. Under några investeringstunga år har avkastningskravet för isolerade år inte uppnåtts. För 2017 bedöms avkastningskravet uppnås i likhet med 2016.
- Verksamheten står inför betydande ersättningsinvesteringar, dvs investeringar och ökad kapitalbindning som inte med automatik skapar ytterligare intäkter eller resultat. Detta kommer vara en utmaning för koncernen framöver.
- Investering i kol- och fossiloljefri normalårsproduktion inleds och skapar betydande miljönytta. Investeringarna gör att planerna på nytt kraftvärmeverk för möjliggörande av avveckling av kraftvärmeverket i centrala Linköping i samförstånd med ägaren beräknas ske tidigast någon gång under 2030-talet.

- Elnätsaffärens intäktsram och belysningsaffärens kommunavtal innebär en relativt strikt reglering av intjäning och avkastning. Dessas konstruktion tillåter en viss vinstandel för att täcka avkastning på investerat kapital samt att utveckla affärerna och dess anläggningar. Genom ökad reglering och politiska beslut kan intjäningen förväntas sjunka påtagligt under de kommande åren.
- Befintliga anläggningar för vattenkraften och vindkraften är idag, till följd av de låga elpriserna, inte vinstgenererande och har inte en egen avkastning som möjliggör investeringar och utveckling.
- Biogasens långsiktiga konkurrensförmåga, utveckling och nödvändiga investeringar är sårbar och beroende av bl a politiska styrmedel i rätt riktning.
- Bredbandsverksamheten i dotterbolaget Utsikt Bredband AB är fortsatt inne i en kraftigt expansiv fas då stora investeringar i nya anläggningar genomförs. I detta skede redovisar bolaget en god lönsamhet. Ökade investeringar planeras med start 2018 för utbyggnad av bredband på landsbygden. Denna satsning bidrar inte till ökad lönsamhet.
- Utdelningsbetingat koncernbidrag har lämnats med 187 mnkr. Sedan 2008 till och med 2017 har ägaren sammanlagt erhållit 1.673 mnkr från Tekniska verken. För 2017 föreslås ytterligare 187 mnkr delas ut med reglering våren 2018.
- Förslag till utdelningspolicy har tagits fram och avsikten är att ägaren ska fatta beslut om policy under första kvartalet 2018.
- **Tekniska verken lever upp till ägardirektivet.**

- Instruktion till verkställande direktören har upprättats och kommunicerats.
- Inget bonussystem eller liknande tillämpas för vd, vice vd eller motsvarande.
- Kommunens finanspolicy utgör ramverk för den av Tekniska verken upprättade finanspolicy. Styrelsen i Tekniska verken ser över och uppdaterar finanspolicy minst en gång per år eller vid behov. Bolagets efterlevnad av finanspolicy har varit god.
- Bolaget har upprättat och avlämnat "Treårsplan 2018-2020" till Linköpings kommun.
- Årsredovisning 2016 har upprättats för bolaget i enlighet med årsredovisningslagen.
- Bolaget avhåller möten med lekmannarevisorerna minst 2 gånger per år. Mötena kännetecknas av hög grad av transparens och öppenhet i dialogen. Lekmannarevisionen utmynnar i revisionsrapport som delges styrelse och ägare i anslutning till årsstämman.
- Bolaget och bolagets styrelse arbetar aktivt med intern kontroll. Styrelsen har sedan ett par år två ledamöter som utgör styrelsens internkontrollgrupp. Styrelsen fastställer årligen en internkontrollplan som internkontrollgruppen arbetar efter. Minst en gång per år avger styrelsens internkontrollgrupp rapport till styrelsen.

Sammanfattande bedömning om bolagets uppfyllelse av uppdraget

Det är styrelsens och ledningens uppfattning att det uppdrag ägaren gett bolaget i det Gemensamma ägardirektivet och i det Särskilda ägardirektivet har efterlevts och uppfyllts till fullo under 2017.

Utsikter för 2018

Tidigare avlämnad bedömning i den finansiella treårsplanen 2018-2020 kvarstår.

Linköping den 24 januari 2018

Tekniska verken i Linköping AB (publ)

För styrelsen:

Rebecka Hovenberg
Ordförande

Gösta Gustavsson
Vice ordförande

Anders Jonsson
Vd och koncernchef

Peter Forssman
Ekonomi- och finansdirektör